

Ingezonden

Analist: opleiding voor de toekomst?

De collegae Ten Boekel en Elissen (Ned Tijdschr Klin Chem Labgeneesk 2005; 30: 255-259) vragen van ons, klinisch chemici, terecht aandacht voor de opleiding van analisten. In dit artikel wordt goed inzicht gegeven in de stand van zaken rond de opleidingen zowel op MLO- en HLO-niveau, ook in kwantitatief en kwalitatief opzicht. Het is cruciaal voor onze laboratoria dat analisten goed opgeleid worden en in voldoende mate ter beschikking komen van het werkveld. Goede aansluiting van de opleiding op het werkveld is belangrijk om de studenten tijdens de opleiding een goed beeld te geven van hun toekomstig werkterrein. De diverse onderwijsinstellingen maken ieder voor zich afspraken met het beroepenveld over de beroepspraktijkvorming.

De auteurs geven terecht aan dat de analistenopleiding op MBO- en HBO-niveau ons zorgen baart en dat heeft eerder in de regio Gelre tot discussies geleid over de inhoud van de opleidingen. Als we kijken naar de behoefte van de laboratoria aan analisten dan willen we, meer dan in het artikel van Ten Boekel en Elissen, een duidelijke onderscheid maken tussen het MLO- en HLO-niveau. We beschouwen de MLO-analist als basisanalist van onze laboratoria. In kwantitatief opzicht ligt daar de eerste behoefte. We hebben ons gerealiseerd dat er vanuit onze regio te weinig is geïnvesteerd in contacten met het MLO om ervoor te zorgen dat er voldoende analisten van een goed niveau worden opgeleid. Tot nu toe hebben we in Oost-Nederland niet te maken met tekorten aan MLO-analisten, maar om schaarste te voorkomen moet er meer dan in het verleden samengewerkt worden met de MLO-opleidingen. Daarbij dienen de laboratoria bereid te zijn om vorm te geven aan de toegenomen vraag aan beroepspraktijkvorming en ook om docenten te leveren.

Het onderscheid tussen MLO en HLO zouden we veel duidelijker willen maken. In onze visie is het als regel niet meer mogelijk om HLO-opgeleiden via een lang voortraject van onderaf te laten doorstromen naar kaderfuncties. De HLO'er lang met routinewerkzaamheden belasten kan tot frustraties, tot disfunctioneren of tot het verlaten van het analistenvak leiden. We hebben de komende jaren HLO'ers nodig met wezenlijk andere competenties dan de MLO'er. De medisch HLO'er is dus in onze ogen geen beter of hoger opgeleide analist dan de medisch MLO'er, maar moet opgeleid worden tot een andere analistenfunctie. Voor werkplekken die vooral innovatieve dan wel wetenschappelijke doelstellingen hebben, kan een HLO'er worden ingezet met expertise in analytische chemie of biochemie / biotechnologie. Deze heeft als

regel een uitstekende opleiding genoten in het gebruik van technieken en in zijn opleiding al uitvoerig kennis gemaakt met onderzoekscultuur. Niet zelden hebben ze een afstudeerstage in het buitenland gevolgd. Van deze HLO'er wordt verwacht dat hij niet slechts kan denken in bestaande analytische oplossingen, maar in samenwerking met de (hoofd)onderzoeker nieuwe wegen bewandelt. De niet-medisch opgeleide HLO-analist moet in staat worden geacht de kennis van het relevante klinisch-chemisch/ medisch domein snel op te pikken.

Daarnaast hebben de laboratoria kader nodig, dat de competenties heeft om personeel te kunnen aansturen, de logistiek te managen, ICT- of kwaliteitsprojecten te leiden, validatie van grote reeksen analysesresultaten te kunnen uitvoeren, etc. In de regio Gelre werken we met het HLO van de Hogeschool Arnhem/Nijmegen (HAN) aan een nieuwe opleiding, die mensen aflevert met deze competenties. De HAN en de hogescholen in het algemeen hebben in hun grote organisaties onderwijsprogramma's beschikbaar, die kunnen worden ingezet voor deze nieuwe opleiding. In hun faculteiten (verpleegkunde, HEAO, HTS, bedrijfskunde etc.) zijn onderwijsprogramma's beschikbaar die inhoud geven aan 'human resource management', ICT-vaardigheden, logistieke systemen, bio-informatica etc. Het idee is om na één jaar, gevuld met laboratoriumvaardigheden en medische basiskennis, de opleiding op te bouwen met de bovenstaande onderwijsprogramma's en dan aan het eind van de studie door middel van een afstudeeropdracht op de laboratoria ervaring op te doen. Dit is ook in het belang van de klinisch chemicus, omdat klinisch chemici zich meer kunnen richten op de vakinhoudelijke en consultatieve taken door, als eindverantwoordelijke, operationele managementtaken te kunnen delegeren aan een competente HLO-analist.

In de toekomst zullen we behoefte hebben aan deze HLO'ers nieuwe stijl. In het algemeen mogen we niet verwachten dat HLO-analisten, die met een klassieke opleiding nu in de laboratoria werkzaam zijn, kunnen voldoen aan de eisen die gesteld zullen worden aan het leidinggeven aan de operationele processen van de laboratoria. Deze personen kunnen in vele typen (medische) laboratoria aan de slag. Er mag verwacht worden dat met een algemene basiskennis, de specifieke benodigde vakinhoudelijke kennis snel eigen kan worden gemaakt. Nagedacht moet worden welke carrièrelijn door deze analisten doorlopen moet worden alvorens zij belast worden met managementverantwoordelijkheden binnen de laboratoria.

In aanvulling op het artikel van Ten Boekel en Elissen concluderen wij dat er niet alleen beter moet worden samengewerkt met en geïnvesteerd moet worden in de MLO-opleidingen, maar dat de bestaande medische HLO-opleiding drastisch moeten worden herzien. Niet met het accent op het uitvoeren van (pre)analytische taken, maar het leiding geven aan deze processen. Als we als Vereniging deze ontwikkeling omarmen dient de rol van de NVKC en van het platform medische laboratoriumonderwijs te worden versterkt, zodat een

adequate inschatting kan plaatsvinden van de vereiste van de opleidingscapaciteit van deze HLO'ers nieuwe stijl. Het is ongewenst dat de HBO-instellingen zich op eigen gelegenheid massaal storten op de door hen veronderstelde opleidingsbehoefte.

Mede namens de klinisch chemici van de regio Gelre,

Nijmegen, prof. dr. Hans Willems